

Jan Campert opgepakt vanwege hulp aan Frans van Raalte

Op 21 juli 1942 werden Jan Campert en Martien Nijkamp gearresteerd tijdens een poging een joodse man de Belgische grens over te smokkelen. Nog diezelfde avond pleegde deze zelfmoord in het huis van bewaring. Zijn identiteit is eindelijk achterhaald.

door onze redacteur

Campert, dichter van 'De Achttien Dooden', het bekendste verzetsgedicht uit de Tweede Wereldoorlog, en de in Breda woonachtige journalist Nijkamp wilden de joodse man over de grens helpen. Maar het plan was verraden en de SD onderschepte hen in Baarle-Nassau.

Meer dan zestig jaar hebben journalisten en historici geprobeerd de identiteit van de 'onbekende jood' te achterhalen. Tijdens het onderzoek voor de biografie van Jan Campert, *Misschien slaag ik in de dood*, die volgende maand verschijnt, is Hans Renders daar eindelijk in geslaagd. Na jarenlang speurwerk in binnen- en buiten-

Jan Campert

Foto privé-collectie Remco Campert

landse archieven, interviews met familieleden van de direct betrokkenen en een reconstructie ter plekke vertelt Renders het complete verhaal van de arrestatie en de dramatische afloop ervan.

Nu pas is gebleken dat alle processen-verbaal bewaard zijn gebleven van de SD'ers die Campert en Nijkamp gearresteerd hebben. En de taxichauffeur die Campert, Nijkamp en 'de onbekende jood' van Breda naar Baarle-Nassau reed, blijkt in de jaren zeventig zijn memoires in eigen beheer gepubliceerd te hebben. Daarin heeft hij – zonder namen te noemen – de laatste rit van het drietal beschreven.

'De onbekende jood' was de 21-jarige Frans van Raalte, vertelt Renders, een joodse jongen uit Den Haag. Daar hadden een week voor zijn vlucht de eerste razzia's plaatsgevonden. Van Raalte was doodsbang opgepakt te worden. Dat blijkt uit de afscheidsbrief aan zijn vrienden, die Renders boven water haalde uit het archief van een van hen. Deze heeft nooit meer contact gehad met de familie van Van

Raalte; ook enkele in de brief bij naam genoemde vrienden hadden hem nog nooit gelezen.

Zelfs de naasten van Van Raalte wisten tot voor kort niet dat het lot van hun familielid verbonden was met dat van Jan Campert. Renders: 'Ik vond het mijn opdracht om "de onbe-

kende jood" van een identiteit te voorzien. De biografie begint dan ook met een hoofdstuk over hem.'

Jan Campert overleed, net als Martien Nijkamp, een halfjaar na zijn arrestatie in het Duitse concentratiekamp Neuengamme.

